

Vloga glasbe v mejnih legah človeške eksistence

VOGP: Projekt zbora Carmina Slovenica in Karmine Šilec kot poklon ustvarjalnosti sredi najbolj brutalnih razmer.



Projekt VOGP nadaljuje raziskavo o pomenu in moči glasbe v mejnih situacijah. Foto: Arhiv Carmine Slovenice

Zadnji v nizu projektov Choregie zbora Carmina Slovenica in Karmine Šilec je nedvomno unikum. Nenavaden je že naslov VOGP, ki je kratica za Vokalni orkester glasbe preživetja, nič manj neobičajna ni tematika: rekonstrukcija opusa ženskega orkestra v japonskem internacijskem taborišču na Sumatri med drugo svetovno vojno.

Projekt je bil zastavljen bolj velikopotezno, kot glasbeno-scenski dogodek, ki bi vključeval tudi nekatere nove kompozicije, ustrezno scenografsko zasnovo in kompleksno odrsko dramaturgijo, vendar so eminentnemu zboru medtem ukinili redno štiriletno financiranje s strani ministrstva za kulturo, zato je bilo sredstev dovolj zgolj za koncertno izvedbo.

Ta bo uprizorjena s kar 80-članskim korpusom sedanjih in nekdanjih pevk tega zbora ter nekdanjega Ženskega zbora Rotovž, kar odgovarja tudi starostni strukturi nenavadnega zbora na Sumatri, kjer so se po spletu okoliščin znašla dekleta in ženske različnih generacij.

Med njimi sta bili tudi misijonarka Margaret Dryburgh in Norah Chambers, ki je bila pred odhodom v Azijo in padcem Singapurja študentka na londonski Kraljevi glasbeni akademiji. V krutih razmerah japonskega taborišča Palenbanga sta poskusili vsaj nekoliko omiliti in osmisliti internacijo, zato sta se odločili za konstituiranje pevskega zbora. In to ne zgolj s kratkočasnim, poljubnim ali neobveznim repertoarjem, temveč sta po spominu poskusili rekonstruirati dela velikih skladateljev in jih prilagoditi pevski zasedbi.

Na različne papirje, najpogosteje pa kar na zadnjo stran nalepk iz konzerv, sta zapisovali dela Bacha, Mozarta, Brahmsa, Beethovna, Dvořáka, Chopina, Ravela in drugih skladateljev, orkestracijo pa iz instrumentalnega transformirali v vokalno izvedbo. Viole, violončela in kontrabasi so tako postali mezzosoprani, soprani, alti in tenorji, kar je rezultiralo v zavidanja vredni kakovosti koncertov, katerih so se – kljub načelni prepovedi glasbe in petja v taborišču – z navdušenjem udeleževali tudi Japonci.

Poklon »pogumu in trdnosti«

Velik del tega ženskega zbora ni preživel internacije, v zadnjih mesecih pred kapitulacijo Japonske je zaradi izčrpanosti in bolezni umrla tudi Margaret Dryburgh. Vendar je dejavnost tega zbora ostala zapisana kot eden najbolj nenavadnih in navdihujočih primerov v zgodovini druge svetovne vojne, saj gre za pričevanje o sposobnosti za preživetje, solidarnosti in predvsem ustvarjalnosti.

Kot je dejala Karmina Šilec, s tem projektom nadaljuje raziskavo o pomenu in moči glasbe v mejnih situacijah, predvsem takšnih, povezanih z različnimi travmami. Vedno glasba tudi ni igrala afirmativne vloge, ponekod, denimo v Auschwitzu ali Theresienstadt, je bila tudi zlorabljena in je trpljenje še potencirala, vendar je veliko več primerov, ko je bil njen učinek stimulativen in pomirjujoč.

VOGP je Karmina Šilec označila za poklon »pogumu in trdnosti«, saj analizira in preizprašuje, kaj je v glasbi tako vzvišenega, globokega in pomirjujočega, da zmeraj znova prevzame različne eksistencialne lege sredi najhujšega trpljenja. »V poslednjih trenutkih se mnogi, morda celo večkrat kot k Bogu, zatečejo k njej, saj ima transcendentalno moč,« je dejala Karmina Šilec, ki je ta fenomen raziskovala že v projektu Evergreen v ljubljanski operni hiši. Obenem je fascinantno delovanje v skupini, saj je vokalni orkester kljub nečloveškim razmeram prerasel v glasbeni korpus z osupljivo močjo.

Projekt VOGP bi se moral letos predstaviti tudi na različnih festivalih v Evropi, denimo na Švedskem, v Italiji in na Operadagen v Rotterdamu, najpomembnejšem evropskem festivalu novega glasbenega gledališča, kjer je zbor Carmina Slovenica že uspešno nastopil s projektom Toksični psalmi, vendar so bili prisiljeni zaradi omenjene okrnjenosti koncepta odpovedati udeležbo.

Delo, Peter Rak , 2.03.2018

<http://www.delo.si/kultura/glasba/vloga-glasbe-v-mejnih-legah-cloveske-eksistence.html>